

Početna Stranica > ... > Obiteljskopравни Predmeti I Nasljeđivanje > Imovinskopravna Pitanja U Braku I Registriranom Partnerstvu > Bračnoimovinski Režimi > Spain

Bračnoimovinski režimi

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Španjolska

1 Postoji li u državi članici zakonski uređen bračnoimovinski režim? Što je njime predviđeno?

1.1. Pravni režim: zajedničko građansko pravo i posebno pravo određenih autonomnih zajednica

Kad je riječ o Španjolskoj, nije moguće govoriti o jedinstvenom zakonodavstvu ni režimu bračne stečevine. Određene autonomne zajednice, zajedno s državom, imaju nadležnost za građansko pravo (iako sve ne uključuju režime bračne stečevine u pitanja koja mogu uređivati). To znači da svi španjolski državljani osim španjolskog državljanstva imaju i određeno regionalno državljanstvo (*vecindad civil*). Time se određuje primjenjuje li se na njih zajedničko građansko pravo ili pak posebno ili regionalno građansko pravo (članak 14. Građanskog zakonika).

Vlastito građansko pravo imaju Aragonija, Katalonija, Balearski otoci, Navarra, Baskija, Galicija i Valencija (iako Valencija ne uređuje režime bračne stečevine s obzirom na to da je zakon koji je donijela Ustavni sud (*Tribunal Constitucional*) proglasio neustavnim). Građani preostalih autonomnih zajednica imaju „zajedničko” regionalno državljanstvo (*vecindad civil común*) (člankom 14. Građanskog zakonika uređuje se način stjecanja regionalnog državljanstva).

- Kad je riječ o braku između španjolskih državljana (bez međunarodne komponente), da bi se utvrdilo koje je pravo mjerodavno za režim bračne stečevine te primjenjuje li se zajedničko pravo ili pravo određene autonomne zajednice, potrebno je razmotriti pravila međuregionalnog prava sadržana u uvodnom dijelu Građanskog zakonika (*Título Preliminar del Código Civil*) (članak 9. stavak 2. i članak 16. Građanskog zakonika):

- Režim na temelju Građanskog zakonika primjenjuje se na bračne drugove sa zajedničkim regionalnim državljanstvom.
- Ako bračni drugovi nemaju zajedničko regionalno državljanstvo, mjerodavno je pravo koje se odnosi na regionalno državljanstvo ili uobičajeno boravište jednog od bračnih drugova koje su zajednički odabrali u vjerodostojnoj ispravi izdanoj prije sklapanja braka. Ako to nije slučaj, mjerodavno je pravo mjesta zajedničkog uobičajenog boravišta neposredno nakon sklapanja braka. Konačno, ako ne postoji takvo boravište, mjerodavno je pravo mjesta u kojem se sklapa brak.
- U iznimnim slučajevima, ako bračni drugovi imaju različito regionalno državljanstvo, a obje regije kao režim bračne stečevine imaju odvajanje imovine (te se režim primjenjiv u skladu s prethodno navedenim pravilima razlikuje od toga), primjenjuje se režim odvajanja imovine utvrđen u Građanskom zakoniku.

- Ako jedan bračni drug nije španjolski državljanin ili ako je bračni par povezan s drugom državom, mjerodavno se pravo utvrđuje u skladu s odredbama članka 33. Uredbe (EU) 2016/1103, koji se tumači tako da se, kad je riječ o španjolskim državljanima te kad se u Uredbi navodi državljanstvo kao kriterij povezanosti, to smatra upućivanjem na regionalno državljanstvo.

Međutim, regionalno državljanstvo koncept je koji se odnosi samo na španjolske državljane (članak 15. Građanskog zakonika). Stoga se, budući da se ne odnosi na strance, primjenjuje članak 33. stavak 2. u skladu s

kojim se pravo državljanstva zamjenjuje pravom najbliže povezanosti, tj. pravom teritorijalne jedinice s kojom su bračni drugovi najbliže povezani.

1.2. Režimi bračne stečevine koji se primjenjuju ako ne postoji sporazum između bračnih drugova na temelju Građanskog zakonika i posebnih zakona autonomnih zajednica

S obzirom na utvrđivanje režima bračne stečevine u slučajevima kada bračni drugovi nisu sklopili sporazum, primjenjuje se dopunski zakon koji se razlikuje ovisno o mjerodavnom unutarnjem građanskom pravu:

- Građanski zakonik (primjenjuje se ako se ne primjenjuje pravo Aragonije, Katalonije, Balearskih otoka, Navarre, Baskije, Galicije): zajednica imovine (*sociedad de gananciales*) (članak 1344. i dalje Građanskog zakonika). U skladu s tim režimom, stečevina i koristi koje je stekao jedan bračni drug postaju zajednička imovina obaju bračnih drugova. Osobna imovina svakog bračnog druga u osnovi uključuje imovinu koju je donio u brak i imovinu stečenu za vrijeme trajanja braka besplatno ili u zamjenu za osobnu imovinu. Glavno mjesto stanovanja stečeno prije sklapanja braka obuhvaćeno je posebnim režimom u skladu s kojim se, za razliku od ostale imovine koja je stečena prije sklapanja braka (a koja se uvijek smatra osobnom), naknadnim plaćanjima izvršenima zajedničkim sredstvima razmjerno pretvara u zajedničku imovinu. U slučaju sumnje, pretpostavlja se da je imovina u zajedničkom vlasništvu. Režim odgovornosti za zajedničku imovinu uređen je na isti način i uključuje imovinu koja proizlazi iz redovnog obavljanja profesije, umjetničke djelatnosti ili zanimanja. Ako jedan bračni drug ima dugove, isprva samo on odgovara za njih vlastitom imovinom. Ako je ona nedostatna, vjerovnici mogu oduzeti zajedničku imovinu. Međutim, u tom slučaju drugi bračni drug može zatražiti razvrgnuće zajednice imovine, pri čemu se oduzimanje zajedničke imovine zamjenjuje oduzimanjem udjela bračnog druga koji je dužnik. Od tog se trenutka na brak primjenjuje režim odvajanja imovine. Zajedničkom imovinom upravlja se zajednički (iako u svakodnevnom životu to može činiti bilo koji od bračnih drugova - ovlast za upravljanje kućanstvom (*potestad doméstica*)). Upravljanje osobnom imovinom odgovornost je bračnog druga koji je vlasnik te imovine (iako postoje posebne odredbe u pogledu obiteljskog doma, koji može biti u vlasništvu samo jednog bračnog druga, ali je ipak potreban pristanak drugog bračnog druga ili, u nedostatku toga, sudsko odobrenje). Za raspolaganje ili opterećenje zajedničke imovine potreban je pristanak obaju bračnih drugova.
- Aragonija: zajednica imovine (*consorcio conyugal*) uređena člankom 210. i dalje Regionalnog zakonika Aragonije (*Código de Derecho Foral de Aragón*). U skladu s tim režimom, stečevina ili koristi koje je stekao jedan bračni drug na temelju svojeg rada, djelatnosti ili povrata na imovinu postaju zajednička imovina. Osobna imovina svakog bračnog druga u osnovi uključuje imovinu koju je donio u brak i imovinu stečenu za vrijeme trajanja braka besplatno ili u zamjenu za osobnu imovinu. U slučaju sumnje, pretpostavlja se da je imovina u zajedničkom vlasništvu. U skladu s aragonskim građanskim pravom, imovina stečena prije braka, među ostalim i glavno mjesto stanovanja, uvijek se smatra osobnom imovinom, osim ako je trošak u potpunosti odgođen i plaćen iz zajedničkih sredstava nakon sklapanja braka. Za taj imovinski režim uređen je sustav odgovornosti. Ako samo jedan bračni drug ima dugove, samo on odgovara za njih vlastitom imovinom. Ako je ta imovina nedostatna te u slučaju ovrhe nad zajedničkom imovinom zbog dugova za koje bračni drugovi nisu zajednički odgovorni, bračni drug dužnika može ostvariti pravo na zaštitu vrijednosti svojeg udjela u zajedničkoj imovini tako da zatraži likvidaciju zajednice imovine isključivo u svrhu utvrđivanja vrijednosti koju treba zaštititi, a da se pritom zajednica ne razvrgne.

Treba napomenuti da u Aragoniji nadživjeli bračni drug ima pravo na plodouživanje (*usufructo viudal aragonés*) koje, iako je nasljedno, može biti i potencijalno pravo koje se može ostvariti tijekom života (*derecho expectante de viudedad*).

- Katalonija: odvajanje imovine (članak 232. stavak 1. Građanskog zakonika Katalonije (*Código Civil de Cataluña*)). U tom režimu svaki bračni drug ima pravo na vlasništvo nad čitavom svojom imovinom, pravo na upravljanje njome te uživanje i slobodnu upotrebu te imovine. U slučaju sumnje u pogledu toga koji od bračnih drugova posjeduje imovinu ili pravo, podrazumijeva se da ih posjeduju oboje u jednakim, nedjeljivim dijelovima. Međutim, pretpostavlja se da je pokretna imovina za osobnu upotrebu koja nije od izvanredne vrijednosti i koja pripada jednom od bračnih drugova isključivo njegovo vlasništvo, među ostalim i ona koja je izravno namijenjena obavljanju njegove djelatnosti.
- Balearski otoci: odvajanje imovine (članak 3. Građanskog zakonika Balearskih otoka (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) u pogledu Mallorce, članak 65. u pogledu Menorce te članak 67. u pogledu Ibize i Formentere). U skladu s tim režimom, imovina koja pripada svakom bračnom drugu u trenutku sklapanja braka smatra se njegovom osobnom imovinom, kao i svaka imovina stečena na bilo

koji način tijekom trajanja braka.

- Navarra: zajednica imovine (*conquistas*) (Zakon br. 87 i dalje Novog zakonika Navarre (*Fuero Nuevo de Navarra*)). U tom režimu stečena imovina uključuje (među ostalim) imovinu koju je bilo koji od bračnih drugova stekao tijekom trajanja braka radom ili drugom aktivnošću te prihod od zajedničke i osobne imovine i povrat na tu imovinu. Osobna imovina uključuje imovinu koju je bračni drug stekao plaćanjem prije sklapanja braka, čak i ako stjecanje nastupi tijekom trajanja braka, ili ako se trošak ili naknada u cijelosti ili djelomično plaćaju iz sredstava drugog bračnog druga ili iz zajednice imovine, ili ako je do stjecanja došlo ostvarivanjem dobiti prije sklapanja ili tijekom trajanja braka. Sva imovina koja nije dokumentirana kao osobna smatra se zajedničkom. Stan i namještaj podliježu posebnom režimu ako su stečeni ili u cijelosti ili djelomično plaćeni tijekom braka, čak i ako proizlaze iz prethodnog vlasništva. U tom slučaju, ako je plaćanje izvršeno uz jedini, isključivi doprinos jednog bračnog druga, smatra se njegovom osobnom imovinom. Ako je plaćanje izvršeno sredstvima u vlasništvu obaju bračnih drugova, imovina im oboma nedjeljivo pripada razmjerno njihovim doprinosima. Ako je plaćanje, uz sredstva iz zajednice imovine, izvršeno i sredstvima jednog bračnog druga ili obaju bračnih drugova, nedjeljivost se primjenjuje razmjerno doprinosu svakog bračnog druga i doprinosu iz zajednice imovine. Uređen je i sustav upravljanja zajedničkom i osobnom imovinom te sustav odgovornosti za zajedničku i osobnu imovinu. Ako postoje osobni dugovi te ako su osobna sredstva bračnog druga koji je dužnik nedostatna, vjerovnik može zatražiti oduzimanje zajedničke imovine, o čemu se obavješćuje drugi bračni drug. Ako on ne odgovori te se zajednička imovina oduzme, provodi se ovrha. U tom se slučaju smatra da je bračni drug koji je dužnik primio vrijednost svojeg udjela nakon što izvrši plaćanje iz vlastitih sredstava ili nakon likvidacije zajednice imovine. Međutim, drugi bračni drug može u roku od devet dana od obavijesti o oduzimanju zatražiti da se oduzimanje zajedničke imovine zamijeni preostalim dijelom imovine dodijeljenim bračnom drugu koji je dužnik nakon likvidacije zajednice imovine. U tom slučaju oduzimanje dovodi do razvrgnuća i likvidacije zajednice imovine te do primjene režima odvajanja imovine od tog trenutka nadalje.
- Baskija: ako su oba bračna druga stanovnici nizinskih područja Bizkaia, Aramaio ili Llodio, brak je uređen regionalnim univerzalnim režimom zajednice imovine (*comunicación foral de bienes*). Ako samo jedan bračni drug ima regionalno državljanstvo nizinskih područja Bizkaia, Aramaio ili Llodio, taj se režim primjenjuje ako je neko od tih područja prvo zajedničko uobičajeno boravište bračnih drugova. U suprotnom se primjenjuje režim mjesta sklapanja braka. U ostalim područjima Baskije, ako ne postoji sporazum, režim bračne stečevine jest režim zajednice imovine (*sociedad de gananciales*) utvrđen u Građanskom zakoniku (članak 127. i dalje Regionalnog građanskog zakona Baskije (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)). U skladu s regionalnim univerzalnim režimom zajednice imovine, sva imovina, prava i udjeli, bez obzira na podrijetlo, koji pripadaju bilo kojem bračnom drugu te bez obzira na način kojim su stečeni jednako se dijele među njima. To se odnosi i na imovinu koja je donesena u brak i onu koja je stečena tijekom trajanja braka, bez obzira na to gdje se nalazi. Usprkos tom teoretski univerzalnom obilježju, područje primjene zajednice imovine razlikuje se ovisno o uzroku razvrgnuća. Stoga, ako se brak razvrgne uslijed smrti jednog od bračnih drugova, a postoje djeca iz braka, zajednica imovine univerzalne je naravi. Međutim, ako se brak razvrgne uslijed smrti bračnog druga, ali nema djece iz braka, ili ako se razvrgne zbog drugog razloga (kao što je razvod), zajednica imovine ograničava se na imovinu stečenu plaćanjem, pri čemu se isključuju imovina donesena u brak i ona stečena besplatno.
- Galicija: zajednica imovine (*gananciales*) (članak 171. Građanskog zakona Galicije (*Ley de Derecho Civil de Galicia*)).

2 Na koji način bračni drugovi mogu urediti svoj bračnoimovinski režim? Koji su formalni zahtjevi u tom slučaju?

Bračni drugovi mogu urediti svoj režim bračne stečevine tako da se dodatne odredbe navedene u prethodnom odjeljku ne primjenjuju.

U tu svrhu moraju potpisati javni predbračni ugovor pred javnim bilježnikom (članci 1280. i 1315. Građanskog zakonika), koji se mora upisati u matični registar građana, a javni bilježnik mora istog dana kada se ugovor potpiše poslati ovjereni elektronički primjerak javne isprave odgovarajućem matičaru kao dokaz o upisu braka u registar (članak 60. Zakona o matičnom registru građana (*Ley del Registro Civil*)).

Bračni drugovi mogu izmijeniti režim bračne stečevine i tijekom trajanja braka na način kojim se ispunjavaju isti formalni zahtjevi (članak 1331. Građanskog zakonika) i ne krše prava trećih strana (članak 1317. Građanskog

zakonika).

Ista mogućnost predviđena je u autonomnim zajednicama koje imaju vlastito građansko pravo za brakove koji su uređeni tim pravom: članak 231. stavak 10. i dalje Građanskog zakonika Katalonije, članak 3. Građanskog zakonika Balearskih otoka u pogledu Mallorce i Menorce (*capítulos*) i članak 66. Građanskog zakonika Balearskih otoka u pogledu Ibize i Formentere (*espolits*), članak 125. i dalje Građanskog zakona Baskije, članak 171. i dalje Građanskog zakona Galicije, članak 185. Regionalnog zakonika Aragonije i članak 78. i dalje Regionalnog građanskog zakonika Navarre.

3 Postoje li ograničenja slobode uređenja bračnoimovinskog režima?

Bračni drugovi slobodno mogu birati svoj režim bračne stečevine te mogu odlučiti primjenjivati bilo koji režim, među ostalim one koji su uređeni bilo kojim od španjolskih građanskih zakona (u kojima su detaljno opisani režim bračne stečevine koji se primjenjuje u nedostatku sporazuma i drugi režimi koje stranke mogu dogovoriti) te one uređene propisima drugih država. Međutim, nikada se ne smiju uključivati odredbe protivne zakonu ili moralu ili one koje ograničavaju jednakost prava bračnih drugova (članak 1328. Građanskog zakonika i članak 14. španjolskog Ustava).

4 Koji su pravni učinci razvoda, rastave ili poništaja braka na bračnu stečevinu?

Režim bračne stečevine prestaje poništajem, rastavom ili razvodom. To je propisano raznim propisima o različitim režimima bračne stečevine (među ostalim, na primjer, člankom 1392. Građanskog zakonika koji se odnosi na zajednicu imovine ili člankom 1415. Građanskog zakonika kojim se uređuju režimi sudjelovanja u Građanskom zakoniku).

U režimima zajednice imovine za likvidaciju potrebno je slijediti postupak utvrđen u Zakonu o parničnom postupku (*Ley de Enjuiciamiento Civil*). Dok se on provodi, među bračnim drugovima nastaje oblik imovine u zajedničkom vlasništvu, različit od drugih režima zajednice imovine te s posebnim pravnim režimom, koji ostaje na snazi tijekom trajanja zajednice sve dok se odgovarajućim radnjama likvidacije i diobe za svakog od suvlasnika ne utvrdi poseban, individualizirani udio u imovini.

Zajednica imovine (*sociedad de gananciales*) može se likvidirati u skladu s pravilima iz članaka od 1392. do 1410. Građanskog zakonika međusobnim dogovorom pred javnim bilježnikom ili, ako ne postoji takav dogovor, pred sudom, što podliježe postupku utvrđenom u Zakonu o parničnom postupku.

U režimu odvajanja imovine nije potrebno likvidirati režim bračne stečevine jer je svaki bračni drug vlasnik svoje imovine. Imovina koja od početka pripada obama bračnim drugovima podliježe režimu suvlasništva, koji se nastavlja primjenjivati kao i prije poništaja, rastave ili razvoda, te se ne dovodi u pitanje pravo bilo kojeg od suvlasnika da zatraži njezinu diobu (kao što je slučaj u svim situacijama suvlasništva).

5 Koje su posljedice smrti jednog od bračnih drugova na bračnoimovinski režim?

Smrću isto tako prestaje režim bračne stečevine, kako je propisano raznim propisima o različitim režimima bračne stečevine (među ostalim, na primjer, člankom 1392. Građanskog zakonika u vezi s člankom 85. tog zakonika koji se odnose na zajednicu imovine ili člankom 1415. Građanskog zakonika kojim se uređuju režimi sudjelovanja u Građanskom zakoniku).

Ne dovode se u pitanje odredbe koje je preminuli bračni drug možda utvrdio oporukom te su za udovicu ili udovca utvrđena određena prava ovisno o pravu koje se primjenjuje na nasljeđivanje. Nadalje, ako bračni drug premine bez oporuke, udovac ili udovica ima određena prava na nasljeđivanje od svojeg bračnog druga.

Za utvrđivanje primjenjivog građanskog prava vrijedi sljedeće:

- Ako je bračni par povezan s više država, primjenjivo građansko pravo utvrđuje se u skladu s odredbama Uredbe br. 650/2012. Odredba članka 36. primjenjuje se ako je mjerodavno španjolsko pravo, tako da se u tom

slučaju primjenjuju postojeći Građanski zakonik ili građanski propisi autonomnih zajednica, ovisno o konkretnoj povezanosti koju oporučitelj možda ima s autonomnom zajednicom koja ima svoje građansko pravo kojim se uređuje to pitanje.

- Kad je riječ o nasljeđivanju bez strane komponente, iako se ono uređuje građanskim propisima povezanim s regionalnim državljanstvom oporučitelja u trenutku smrti, prava koja se po snazi zakona dodjeljuju nadživjelom bračnom drugu uređuju se istim zakonom kojim se uređuju učinci braka, pri čemu se uvijek zaštićuju zakonski udjeli potomaka (članak 16. i članak 9. stavak 8. Građanskog zakonika).

U nastavku slijedi analiza pravâ nadživjelog bračnog druga s obzirom na različite građanske zakone koji postoje u Španjolskoj, ovisno o tome je li oporučitelj svojevóljno uredio svoju ostavinu (najčešće oporukom) ili je preminuo bez oporuke.

- Ako je preminuli ostavio oporuku:

- Građanski zakonik (primjenjuje se ako nije mjerodavno pravo Aragonije, Katalonije, Balearskih otoka, Navarre, Baskije, Galicije), kojim se utvrđuje da je najmanji dio imovine na koji nadživjeli bračni drug ima pravo jednak onomu kao u slučaju kad bračni drug premine bez oporuke, tj. plodouživanje trećine ostavine ako preminuli bračni drug ima djecu ili potomke. Ako preminuli bračni drug ima samo pretke, nadživjeli bračni drug ima pravo na plodouživanje polovine ostavine. Ako preminuli bračni drug nema ni potomke ni pretke, nadživjeli bračni drug ima pravo na plodouživanje dviju trećina ostavine (članak 834. i dalje Građanskog zakonika).
- Aragonija: sklapanjem braka svaki bračni drug stječe pravo plodouživanja (*usufructo de viudedad*) čitave imovine bračnog druga koji premine (članak 271. Regionalnog građanskog zakonika Aragonije). To pravo (koje je obiteljskopravne, a ne nasljednopravne naravi) bračni drugovi imaju u skladu s režimom zajednice imovine u Aragoniji, čak i ako se njihovo regionalno državljanstvo naknadno promijeni, samo što se u tom slučaju isključuje zakonski udio utvrđen u skladu s nasljednim pravom. Nadživjeli bračni drug ima i pravo plodouživanja ako je preminula osoba u trenutku smrti imala regionalno državljanstvo Aragonije.
- Balearski otoci: u Mallorci i Menorci nadživjelom bračnom drugu priznaje se univerzalno pravo plodouživanja ako oporučitelj nema žive roditelje. Pravo plodouživanja primjenjuje se na dvije trećine imovine ako su roditelji oporučitelja živi te na polovinu imovine ako oporučitelj ima potomke (članak 45. Regionalnog građanskog zakonika Balearskih otoka). U Ibizi i Formenteri nadživjeli bračni drug ne smatra se nužnim nasljednikom (*legitimario*).
- Katalonija: nadživjelom bračnom drugu koji nema financijskih sredstava dodjeljuje se četvrtina ostavine (članak 452. stavak 1. Građanskog zakonika Katalonije). Nadalje, dodjeljuju mu se i druga prava povezana s imovinom koja mu pripada i ako nije uvrštena u ostavinu (članak 231. stavak 30. Građanskog zakonika Katalonije) te stambeni prostor. Konkretno, u tom pogledu primjenjuje se koncept jednogodišnje mirovine za nadživjelu osobu (*año de viudedad*), koja se sastoji od prava na nastavak upotrebe obiteljskog doma i uzdržavanje na trošak ostavine preminule osobe u trajanju od godine dana nakon smrti oporučitelja (članak 231. stavak 31. Građanskog zakonika Katalonije).
- Galicija: nadživjeli bračni drug ima pravo plodouživanja polovine ostavine (članak 228. i dalje Zakona o građanskopravnim propisima Galicije (*Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*)).
- Navarra: nadživjeli bračni drug ima pravo plodouživanja (*usufructo de fidelidad*) čitave imovine i prava preminule osobe (pod uvjetom da je ona u trenutku smrti imala regionalno državljanstvo Navarre) koji su joj pripadali u trenutku smrti (Zakon br. 253 Novog zakonika Navarre).
- Baskija: nadživjeli bračni drug ili nadživjeli član izvanbračne zajednice ima pravo plodouživanja polovine oporučiteljeve imovine ako oporučitelj ima potomke. Ako nema potomke, pravo plodouživanja primjenjuje se na dvije trećine imovine (članak 52. Regionalnog građanskog zakona Baskije). To se ne primjenjuje u dolini Ayala u općinama Ayala, Amurrio i Okondo, ni u gradovima Mendieta, Retes de Tudela, Santacoloma i Sojoguti u općini Artziniega (članak 89. Regionalnog građanskog zakona Baskije), gdje se primjenjuje sloboda oporučnog raspolaganja. Ne primjenjuje se ni u nizinskim područjima Vizcaya, Aramaio i Llodio, gdje su na snazi posebna pravila o obiteljskoj imovini (*bienes troncales*) (članak 61. i dalje Regionalnog građanskog zakona Baskije).

- Ako preminuli nije ostavio oporuku (bezoporučno nasljeđivanje):

- Građanski zakonik (primjenjuje se ako nije mjerodavno pravo Aragonije, Katalonije, Balearskih otoka, Navarre, Baskije, Galicije): udovac ili udovica ima pravo plodouživanja trećine ostavine ako preminula osoba ima djecu ili potomke odnosno polovine ostavine ako ima samo pretke, te se proglašava jedinim

nasljednikom ako preminula osoba nema ni pretke ni potomke (članak 834. i dalje i članak 944. Građanskog zakonika).

- Aragonija: udovac ili udovica nasljeđuje neobiteljsku imovinu (*bienes no troncales*) nakon predaka, te se ne dovodi u pitanje pravo plodouživanja nadživjele osobe u okviru oporučnog nasljeđivanja, koje se uvijek zadržava (članak 517. Regionalnog zakonika Aragonije). Obiteljska imovina odnosi se na imovinu koja je ostala u domu ili obitelji oporučitelja tijekom dvije generacije neposredno prije njegove generacije, bez obzira na izravno podrijetlo i način stjecanja, te na imovinu koju je oporučitelj stekao besplatno od predaka ili srodnika do šestog koljena. Ta se imovina prenosi na određene srodnike (*parientes troncales*) navedene u članku 526. Regionalnog zakonika Aragonije.
- Balearski otoci: primjenjuju se (prethodno navedene) odredbe Građanskog zakonika, dok u Mallorci i Menorci udovac ili udovica, u najmanjoj mjeri, ima pravo na univerzalno plodouživanje ako roditelji preminule osobe nisu živi, pravo na plodouživanje dviju trećina ako su roditelji preminule osobe živi te pravo na plodouživanje polovine ako preminula osoba ima potomke.
- Katalonija: ako preminula osoba nema potomke, udovac ili udovica imaju prednost nad precima preminule osobe u nasljeđivanju čitave imovine (članak 441. stavak 2. i članak 442. stavak 3. Građanskog zakonika Katalonije). Ako udovac ili udovica dijeli nasljedstvo s djecom preminule osobe ili njihovim potomcima, ima pravo na univerzalno plodouživanje ostavine (članak 441. stavak 2. i članak 442. stavak 3. Građanskog zakonika Katalonije).
- Galicija: primjenjuje se režim utvrđen u Građanskom zakoniku (članak 267. Zakona o građanskopravim propisima Galicije).
- Navarra: bračni drug nasljeđuje neobiteljsku imovinu nakon braće i sestara i predaka. Kad je riječ o obiteljskoj imovini, bračni drug ima pravo plodouživanja čitave imovine i prava preminule osobe (pod uvjetom da je ona u trenutku smrti imala regionalno državljanstvo Navarre) koji su joj pripadali u trenutku smrti (Zakon br. 304 i dalje Novog zakonika Navarre).

Baskija: kad je riječ o obiteljskoj imovini, bračni drug ili član izvanbračnog partnerstva nasljednik je samo u odnosu na nekretnine koje su bračni drugovi stekli tijekom trajanja braka (članak 66. Regionalnog građanskog zakona Baskije). Ako preminula osoba nema potomke, nadživjeli bračni drug nasljeđuje neobiteljsku imovinu (članak 110. i dalje Regionalnog građanskog zakona Baskije).

6 Koje je tijelo nadležno za odlučivanje u predmetu koji se odnosi na bračnoimovinski režim?

Nadležnost ima prvostupanjski sud (*Juzgado de Primera Instancia*) pred kojim se vodi ili se vodio postupak poništaja, rastave ili razvoda ili pred kojim se pokreću ili su pokrenuti postupci za razvrgnuće režima bračne stečevine zbog bilo kojeg od razloga predviđenih građanskopravnim zakonodavstvom (članak 807. Zakona o parničnom postupku).

U sudskim okruzima sudovi specijalizirani za obiteljsko pravo vode postupke za razvrgnuće i likvidaciju imovinskog režima, čak i ako ne proizlaze iz prethodnog postupka poništaja, rastave ili razvoda.

7 Koji su učinci bračnoimovinskog režima na pravne odnose između bračnog druga i treće osobe?

Općenito i u skladu s našim zajedničkim građanskopravnim sustavom, člankom 1373. Građanskog zakonika propisano je da svaki bračni drug za svoje dugove prema trećoj strani odgovara osobnom imovinom. Ako je osobna imovina nedostatna za namirenje dugova, vjerovnik (treća strana) može zatražiti oduzimanje zajedničke imovine. Međutim, bračni drug koji nije dužnik može zatražiti da se zajednička imovina zamijeni udjelom koji bračni drug koji je dužnik ima u zajednici imovine te u tom slučaju oduzimanje dovodi do razvrgnuća zajednice imovine.

Zakon o parničnom postupku sadržava sličnu odredbu u svrhe ovrhe kad je riječ o osobnom dugu za koji se ipak odgovara zajednicom imovine.

Naime, propisano je (članak 1365. Građanskog zakonika) da se iz zajedničke imovine vjerovniku (trećoj strani) plaćaju dugovi koji su bračnom drugu nastali: 1. pri izvršavanju ovlasti za upravljanje kućanstvom ili pri upravljanju ili raspolaganju zajedničkom imovinom koja mu prema zakonu ili ugovoru pripada te 2. pri redovnom

obavljanju profesije, umjetničke djelatnosti ili zanimanja ili pri redovnom upravljanju osobnom imovinom.

Trgovački zakonik (*Código de Comercio*) sadržava slične odredbe za slučajeve u kojima je jedan od bračnih drugova trgovac.

Kad je riječ o opterećenju imovine ili raspolaganju imovinom u zajedničkom vlasništvu, osim ako je posebnom odredbom u predbračnom ugovoru utvrđeno drukčije, potreban je pristanak obaju bračnih drugova. Ako je raspolaganje besplatno (npr. donacija), a provodi ga samo jedan bračni drug, ono je ništavno.

Ipak, u interesu sigurnosti trgovine, u Građanskom zakoniku utvrđeno je da su radnje upravljanja imovinom i raspolaganja novcem ili vrijednosnim papirima valjane ako ih obavlja bračni drug u čije su ime upisani u registar i koji ih posjeduje.

Kad je riječ o nekretninama upisanim u registar, da bi se upisala imovina u ime osobe u braku i stečeno pravo povezano s trenutačnim ili budućim pravima u zajednici imovine, potrebno je navesti ime i prezime bračnog druga i režim bračne stečevine u korist treće strane koja vrši uvid u registar. Ako u registar ništa nije upisano, treća osoba koja postupa u dobroj vjeri, a koja plaćanjem stekne imovinu od osobe koja je upisana u registar kao ovlaštena osoba za izvršenje prijenosa, zadržava vlasništvo nad tako stečenom imovinom.

8 Kratak opis postupka podjele bračne stečevine u državi članici, uključujući raspodjelu, distribuciju i likvidaciju.

To je uređeno člankom 806. i dalje Zakona o parničnom postupku. Uključuje korake navedene u nastavku.

a) Sastavljanje popisa imovine koja čini zajednicu imovine

Taj korak može nastupiti istodobno s postupkom poništaja, rastave ili razvoda ili razvrgnuća režima bračne stečevine, čak i ako u praksi počinje nakon donošenja pravomoćne odluke kojom se režim razvrgava.

Zahtjev mora uključivati prijedlog popisa imovine. Potrebno je pojaviti se pred službenikom suda (*Letrado de la Administración de Justicia*), pri čemu se na temelju prijedloga traži zajednički popis imovine. Ako postoji spor u pogledu imovine, održava se ročište pred sucem koji donosi odluku, protiv koje je moguće podnijeti žalbu.

b) Likvidacija

Za početak tog koraka potrebna je pravomoćna odluka o razvrgnuću režima bračne stečevine. Započinje prijedlogom za pokretanje likvidacije i pojavljivanjem pred službenikom suda kako bi bračni drugovi postigli dogovor o isplati kompenzacije i naknade za svakog bračnog druga te o razmjernoj diobi ostatka imovine određivanjem dijelova imovine.

Ako se ne postigne dogovor, imenuje se upravitelj ostavine koji će upravljati radnjama u okviru diobe. Nakon podnošenja prijedloga bračni ga drugovi mogu prihvatiti ili odbiti. Ako ga odbiju, spor se rješava sudskom odlukom, protiv koje je moguće podnijeti žalbu.

c) Predaja imovine i upis u registar imovine

Nakon konačnog odobrenja postupaka likvidacije i određivanja dijelova imovine, službenik suda dužan je svakom bračnom drugu predati imovinu i poslati vlasničke listove.

Osim tog postupka postoji još jedan, jednostavniji postupak u kojem se likvidacija vrši sporazumno između bračnih drugova ili između nadživjelog bračnog druga i nasljednikâ preminulog bračnog druga, u skladu s pravilima iz Građanskog zakonika i pred javnim bilježnikom.

U oba slučaja, ako u imovini koja podliježe likvidaciji postoje nekretnine, u registar imovine mogu se unijeti preslika odluke kojom se odobravaju postupci diobe, sudska odluka kojom se utvrđuje dioba imovine ili ovjerena javna isprava o likvidaciji zajednice imovine.

9 Koji je postupak registracije nepokretne imovine i koji su dokumenti ili informacije potrebni?

U registar imovine mogu se unijeti isprave i ugovori povezani s vlasničkim i drugim stvarnim pravima na nekretninama. Moraju biti ovjereni u javnoj ispravi koja se unosi u registar u čijoj se mjesnoj nadležnosti nalaze predmetne nekretnine te se moraju platiti pripadajući porezi i pristojbe.

Da bi se ispravom mogli proizvoditi učinci u odnosu na treće strane, ona se mora predložiti u izvornom obliku i mora joj se priložiti potvrda iz španjolskog matičnog registra građana (ako je brak ondje upisan) kojom se potvrđuje razvrstavanje režima bračne stečevine. Ako je izvorna isprava izdana izvan Španjolske, potrebno ju je propisno legalizirati i, ako to voditelj registra zatraži, prevesti. Taj režim nije primjenjiv na pravne isprave i sudske odluke obuhvaćene europskim propisima, koji se razmjenjuju u skladu s odgovarajućim odredbama.

■ Posljednji put ažurirano: 01/02/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJNI-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.